



## Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 21. februára 2013\*

„Smernica 93/13/EHS — Nekalé podmienky uvedené v spotrebiteľských zmluvách — Preskúmanie nekalej povahy podmienky vnútroštátnym súdom ex offio — Povinnosť vnútroštátneho súdu, ktorý ex offio konštatoval nekalú povahu podmienky, vyzvať účastníkov konania na predloženie ich pripomienok predtým, ako vyvodí z tohto zistenia dôsledky — Zmluvné ustanovenia, ktoré sa majú vziať do úvahy pri preskúmaní nekalej povahy“

Vo veci C-472/11,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Fővárosi Bíróság (teraz Fővárosi Törvényszék) (Maďarsko) zo 16. júna 2011 a doručený Súdnemu dvoru 16. septembra 2011, ktorý súvisí s konaním:

**Banif Plus Bank Zrt**

proti

**Csaba Csipai,**

**Viktória Csipai,**

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Tizzano, sudcovia M. Ilešič, E. Levits, M. Safjan a M. Berger (spravodajkyňa),

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: A. Impellizzeri, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 12. septembra 2012,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Banif Plus Bank Zrt, v zastúpení: E. Héjja, ügyvéd,
- maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér a K. Szijjártó, splnomocnení zástupcovia,
- španielska vláda, v zastúpení: S. Martínez-Lage Sobredo, splnomocnený zástupca,
- slovenská vláda, v zastúpení: M. Kianička, splnomocnený zástupca,

\* Jazyk konania: maďarčina.

— Európska komisia, v zastúpení: B. Simon a M. van Beek, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

### **Rozsudok**

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 6 a 7 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288, ďalej len „smernica“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Banif Plus Bank Zrt (ďalej len „Banif Plus Bank“) a manželmi Csipaiovcami, ktorého predmetom je zaplatenie dlžných súm podľa zmluvy o úvere v prípade predčasnej výpovede tejto zmluvy úverovou inštitúciou z dôvodu správania pripísateľného dlžníkovi.

### **Právny rámec**

#### *Právo Únie*

- 3 Článok 3 ods. 1 smernice definuje nekalú podmienku takto:

„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“

- 4 Pokiaľ ide o preskúmanie nekalosti podmienky, článok 4 ods. 1 smernice stanovuje:

„Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.“

- 5 Pokiaľ ide o účinky spojené so zistením, že podmienka je nekalá, článok 6 ods. 1 smernice upravuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

- 6 Článok 7 ods. 1 smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

### Vnútroštátne právo

- 7 Podľa § 209 ods. 1 občianskeho zákonníka „nekalá je taká všeobecná zmluvná podmienka, respektíve podmienka v spotrebiteľskej zmluve, ktorá nebola individuálne dohodnutá, ktorá stanovuje práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy v rozpore s požiadavkou dôvery a čestnosti jednostranne a bezdôvodne v neprospech osoby, ktorá túto zmluvnú podmienku nestanovila“.
- 8 § 209/A ods. 2 občianskeho zákonníka upravuje, že také podmienky sú neplatné.
- 9 § 2 písm. j) nariadenia vlády č. 18/1999 z 5. februára 1999 o podmienkach v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi, ktoré sa považujú za nekalé, upravuje:
- „... do dokázania opaku treba za nekalú považovať osobitne takú zmluvnú podmienku, ktorá
- ...
- j) zaväzuje spotrebiteľa na platenie neprimerane vysokej peňažnej sumy vtedy, keď spotrebiteľ neplní svoj záväzok alebo ho plní spôsobom, ktorý nie je v súlade so zmluvou.“
- 10 Podľa § 3 ods. 2 zákona č. III z roku 1952, občianskeho súdneho poriadku, v prípade, ak zákon nestanovuje inak, je súd viazaný návrhmi a právnymi stanoviskami predloženými účastníkmi konania.

### Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 11 Dňa 16. júna 2006 uzavrel pán Csipai zmluvu o úvere s Banif Plus Bank, ktorej koniec platnosti bol stanovený na 15. jún 2012.
- 12 Bod 29 zmluvy, ktorú vopred pripravila Banif Plus Bank stanovoval, že ak príde k vypovedaniu zmluvy pred koncom jej platnosti v dôsledku jej nedodržania dlžníkom alebo z iného dôvodu správania sa, ktoré mu možno pripísať, je dlžník povinný zaplatiť okrem úrokov a nákladov aj všetky zostávajúce dlžné splátky. Dlžné splátky zahŕňali popri istine aj úroky a poistné.
- 13 Naposledy zaplatil pán Csipai splátku za február 2008. Banif Plus Bank tak vypovedala zmluvu a v súlade s jej bodom 29 vyzvala dlžníka na zaplatenie dlžných súm. Keďže pán Csipai nevyhovel tejto výzve, podala proti nemu, a opierajúc sa o ustanovenia rodinného práva aj proti jeho manželke, žalobu.
- 14 V rámci konania pred Pesti Központi kerületi bíróság (obvodný súd pre Pešť centrum) ako pred prvostupňovým súdom, informoval tento súd účastníkov konania, že zistil, že tento bod 29 je nekalý a vyzval ich, aby sa k tomu vyjadrili. Pán Csipai tvrdil, že požiadavky Banif Plus Bank považuje za prehnané a za dôvodnú uznal len sumu istiny. Banif Plus Bank spochybnila nekalú povahu dotknutej podmienky.
- 15 Rozhodnutím zo 6. júla 2010 Pesti Központi kerületi bíróság zaviazal pána Csipaia na zaplatenie Banif Plus Bank sumy vypočítanej bez uplatnenia bodu 29 zmluvy.
- 16 Banif Plus Bank podala proti tomuto rozhodnutiu odvolanie. Za týchto okolností Fővárosi Bíróság rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Je v súlade s článkom 7 ods. 1 smernice... postup vnútroštátneho súdu, ktorý keď bez toho, aby to navrhovali účastníci konania, zistí, že niektorá zo zmluvných podmienok má nekalú povahu, informuje účastníkov konania, že považuje štvrtú vetu bodu 29 všeobecných zmluvných

podmienok zmluvy o úvere uzatvorenej medzi účastníkmi konania za neplatnú? Neplatnosť sa zakladá na rozpore s právnou normou, ktorou je § 1 ods. 1 písm. c) a § 1 ods. 2 písm. j) nariadenia vlády č. 18/1999...?

2. Je v súvislosti s prvou otázkou odôvodnené vyzvať účastníka konania, aby sa vyjadril k uvedenej zmluvnej podmienke, aby bolo možné vyvodiť dôsledky jej prípadného nekalého charakteru a aby došlo k splneniu cieľov uvedených v článku 6 ods. 1 smernice?
3. Je v súvislosti s vyššie uvedenými okolnosťami pri skúmaní nekalkej zmluvnej podmienky odôvodnené preskúmať všetky podmienky zmluvy, alebo sa majú preskúmať výlučne len tie podmienky, na ktorých zakladá svoj nárok strana, ktorá uzatvorila zmluvu so spotrebiteľom?“

## O prejudiciálnych otázkach

### O prvej a druhej otázke

- 17 Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice vykladať v tom zmysle, že bráni, alebo naopak umožňuje vnútroštátnemu súdu, ktorý konštatoval *ex offico* nekalú povahu zmluvnej podmienky, aby informoval účastníkov konania, že zistil neplatnú podmienku a vyzval ich, aby sa v tomto zmysle vyjadrili.
- 18 Zo spisu vyplýva, že tieto otázky súvisia s existenciou ustanovenia vo vnútroštátnom práve, podľa ktorého vnútroštátny súd, ktorý *ex offico* konštatoval dôvod neplatnosti, musí o tom informovať účastníkov konania a poskytnúť im možnosť vyjadriť sa k prípadnému rozhodnutiu o neplatnosti dotknutého právneho vzťahu, bez čoho nemôže o neplatnosti rozhodnúť.
- 19 S cieľom odpovedať na tieto otázky treba pripomenúť, že systém ochrany zavedený smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k prístúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (pozri najmä rozsudky zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, Zb. s. I-9579, bod 29, a zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, bod 39).
- 20 Vzhľadom na také znevýhodnené postavenie článok 6 ods. 1 smernice stanovuje, že nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzné. Ako vyplýva z judikatúry, ide o kogentné ustanovenie, ktoré smeruje k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť (pozri najmä rozsudky z 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, Zb. s. I-10847, bod 47, a Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 40).
- 21 S cieľom zabezpečiť úroveň ochrany, ktorú chce smernica dosiahnuť, Súdny dvor viackrát zdôraznil, že tento nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy (pozri najmä rozsudky VB Pénzügyi Lízing, už citovaný, bod 48, a Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 41).
- 22 Súdny dvor vo svetle týchto úvah rozhodol, že vnútroštátny súd má *ex offico* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacu do pôsobnosti smernice a tým vyrovať nerovnováhu, ktorá existuje medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom (pozri najmä rozsudky VB Pénzügyi Lízing, už citovaný, bod 49, a Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 42).

- 23 Úloha, ktorú v konkrétnej oblasti vnútroštátnemu súdu udeľuje právo Únie, nie je preto vymedzená len možnosťou vysloviť sa k prípadnej nekalej povahe zmluvnej podmienky, ale zahŕňa taktiež povinnosť preskúmať *ex officio* túto otázku hneď po tom, ako je súd oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (pozri najmä rozsudky zo 4. júna 2009, Pannon GSM, C-243/08, Zb. s. I-4713, bod 32, a Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 43).
- 24 V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodujúci o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal vnútroštátny súd v rámci kontradiktórneho konania medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, rozhodol, že vnútroštátny súd musí *ex officio* nariadiť vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či ustanovenie nachádzajúce sa v zmluve, ktorá bola uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, patrí do pôsobnosti smernice, a v prípade, že to tak je, posúdiť *ex officio* prípadnú nekalú povahu tohto ustanovenia (pozri v tomto zmysle rozsudky VB Pénzügyi Lízing, už citovaný, bod 56, a Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 44).
- 25 Pokiaľ ide o vyvodenie dôsledkov zo zistenia nekalej povahy podmienky, článok 6 ods. 1 smernice vyžaduje, aby členské štáty zabezpečili, aby taká podmienka nebola záväzná pre spotrebiteľov „podľa ich vnútroštátneho práva“.
- 26 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v prípade neexistencie právnej úpravy v práve Únie sú procesné podmienky súdnych konaní zameraných na zabezpečenie ochrany práv jednotlivcov vyplývajúcich z práva Únie vecou vnútroštátneho právneho poriadku každého členského štátu podľa zásady ich procesnej autonómie. Takéto pravidlá však nesmú byť menej priaznivé ako pravidlá upravujúce obdobné situácie vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a nesmú viesť k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právnym poriadkom Únie (zásada efektivity) (pozri v tomto zmysle rozsudky Asturcom Telecomunicaciones, už citovaný, bod 38, a Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 46).
- 27 Pokiaľ ide o povinnosť zabezpečiť účinnosť ochrany sledovanú smernicou týkajúcu sa sankcie za nekalú podmienku, Súdny dvor už rozhodol, že vnútroštátnemu súdu prináleží vyvodiť všetky dôsledky, ktoré podľa daného vnútroštátneho práva vyplývajú zo zistenia nekalej povahy dotknutej podmienky s cieľom zabezpečiť, aby ňou spotrebiteľ nebol viazaný (rozsudok Asturcom Telecomunicaciones, už citovaný, bod 59). Súdny dvor však uviedol, že vnútroštátny súd nemusí podľa smernice vylúčiť uplatnenie dotknutej podmienky, pokiaľ spotrebiteľ, po tom, čo bol upozornený súdom, nepovažuje za potrebné namietat nekalý a nezáväzný charakter podmienky (pozri rozsudok Pannon GSM, už citovaný, body 33 a 35).
- 28 Z tejto judikatúry vyplýva, že úplná účinnosť ochrany stanovenej smernicou vyžaduje, aby vnútroštátny súd, ktorý konštatoval *ex officio* nekalú povahu podmienky, mohol vyvodiť všetky dôsledky tohto konštatovania bez toho, aby počkal, či spotrebiteľ, informovaný o svojich právach, navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená.
- 29 V každom prípade musí vnútroštátny súd pri vykonávaní práva Únie taktiež dodržiavať požiadavky na účinnú súdnu ochranu práv, ktoré oprávnení vyvodzujú z práva Únie, tak ako je garantovaná článkom 47 Charty základných práv Európskej únie. K týmto požiadavkám patrí zásada kontradiktórnosti, ktorá je súčasťou práva na obhajobu a ktorá zaväzuje súd dodržiavať ju predovšetkým vtedy, keď rozhoduje spor na základe dôvodu uplatneného *ex officio* (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. decembra 2009, Komisia/Írsko a i., C-89/08 P, Zb. s. I-11245, bod 50, ako aj bod 54).
- 30 Súdny dvor tak rozhodol, že zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti nepriznáva každému účastníkovi konania len právo oboznámiť sa s listinami a pripomienkami predkladanými súdu protistranou a vyjadrovať sa k nim, ale tiež zahŕňa právo účastníkov konania oboznamovať sa a vyjadrovať sa k právnym dôvodom uplatňovaným súdom *ex officio*, na ktorých chce súd založiť svoje rozhodnutie. Súdny dvor zdôraznil, že na splnenie požiadaviek spojených s právom na spravodlivé súdne konanie je

totiž potrebné, aby sa účastníci konania oboznámili a mali možnosť kontradiktórne sa vyjadriť tak ku skutkovým, ako aj k právnym okolnostiam, ktoré sú rozhodujúce pre výsledok konania (pozri rozsudok Komisia/Írsko a i., už citovaný, bod 55 ako aj bod 56).

- 31 Z toho vyplýva, že v prípade, že vnútroštátny súd, ktorý na základe informácií o skutkových a právnych okolnostiach, ktorými disponuje alebo s ktorými sa oboznámil v dôsledku dokazovania vykonaného *ex offo*, zistil, že podmienka patrí do pôsobnosti smernice, konštatuje v rámci preskúmania *ex offo*, že táto podmienka má nekalú povahu, musí vo všeobecnosti o tom informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy.
- 32 Dotknutý vnútroštátny predpis v spore vo veci samej, podľa ktorého vnútroštátny súd, ktorý konštatoval *ex offo* dôvod neplatnosti, musí naň upozorniť účastníkov konania a poskytnúť im možnosť vyjadriť sa k prípadnému rozhodnutiu o neplatnosti dotknutého právneho vzťahu, túto požiadavku zahŕňa.
- 33 V prípade konštatovania nekalej povahy podmienky *ex offo* nemôže byť povinnosť upovedomiť účastníkov konania a umožniť im vyjadriť sa považovaná nakoniec za povinnosť, ktorá je sama osebe nezlučiteľná so zásadou efektivity, ktorou sa riadia členské štáty pri prevedení práv priznaných právnym poriadkom Únie. Je totiž zrejmé, že pri uplatnení tejto zásady musia byť zohľadnené najmä základné zásady vnútroštátneho súdneho systému, akými sú napríklad ochrana práv na obhajobu, ktorej jednou súčasťou je zásada kontradiktórnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Asturcom Telecomunicaciones, už citovaný, bod 39).
- 34 Za týchto podmienok treba usúdiť, že pri rešpektovaní zásady kontradiktórnosti a bez ohrozenia efektivity ochrany stanovenej smernicou v prospech spotrebiteľa vnútroštátny súd vyzval v rámci konania vo veci samej finančnú inštitúciu, ktorá je odvolateľkou v tomto konaní, ako aj spotrebiteľa, ktorý je v tomto konaní odporcom, aby sa vyjadrili k posúdeniu nekalej povahy spornej podmienky.
- 35 Táto možnosť spotrebiteľa vyjadriť sa v tomto smere takisto zodpovedá povinnosti vnútroštátneho súdu, tak ako je pripomenutá v bode 25 tohto rozsudku, vziať prípadne do úvahy vôľu vyjadrenú spotrebiteľom vtedy, keď si je vedomý toho, že nekalá podmienka nie je záväzná, nepraje si však, aby bolo vylúčené jej uplatnenie, čím vyslovuje slobodný a vedomý súhlas s dotknutou podmienkou.
- 36 Na prvú a druhú otázku treba preto odpovedať tak, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval *ex offo* nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodiť dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ, informovaný o svojich právach, navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená. Zásada kontradiktórnosti však vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý v rámci preskúmania *ex offo* konštatoval nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy.

#### O tretej otázke

- 37 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa má smernica vykladať v tom zmysle, že umožňuje vnútroštátnemu súdu, či ho dokonca zaväzuje, pri preskúmaní nekalej zmluvnej podmienky preskúmať všetky podmienky zmluvy, alebo naopak sa majú preskúmať výlučne len tie podmienky, na ktorých je založený návrh, ktorý mu bol podaný.

- 38 Na úvod treba uviesť, že zo spisu vyplýva, že návrh podaný vo veci samej Banif Plus Bank proti manželom Csipaiovcom je založený na bode 29 zmluvy o úvere, ktorú uzavreli, a rozhodnutie o tom, či táto podmienka má alebo nemá nekalú povahu, je určujúce pre rozhodnutie o návrhu na zaplatenie rôznych súm požadovaných Banif Plus Bank ako náhrada škody.
- 39 Tretiu otázku treba teda vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd chce zistiť, či pri preskúmaní nekalej povahy podmienky, na ktorej je založený návrh, môže alebo musí vziať do úvahy ostatné ustanovenia zmluvy.
- 40 V zmysle článku 3 ods. 1 smernice sa zmluvná podmienka považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa. V súlade s článkom 4 ods. 1 tej istej smernice sa musí toto preskúmanie hodnotiť so zreteľom na povahu služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy a všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.
- 41 Na tretiu otázku treba teda odpovedať tak, že vnútroštátny súd musí na účely vykonania preskúmania prípadnej nekalej povahy zmluvnej podmienky, na ktorej bol založený návrh, ktorý mu bol podaný, vziať do úvahy všetky ostatné ustanovenia zmluvy.

## O trovách

- 42 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval *ex officio* nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodiť dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ, informovaný o svojich právach, navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená. V každom prípade zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý konštatoval v rámci preskúmania *ex officio* nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy.
2. Vnútroštátny súd musí na účely vykonania preskúmania prípadnej nekalej povahy zmluvnej podmienky, na ktorej bol založený návrh, ktorý mu bol podaný, vziať do úvahy všetky ostatné ustanovenia zmluvy.

Podpisy